

Javni poziv Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje k premisleku o »novi učbeniški politiki«

Spoštovani gospod dr. Božidar Opara,
predsednik Strokovnega sveta RS
za splošno izobraževanje!

Nova učbeniška politika, ki jo je ministrica dr. Maja Makovec Brenčič 21. februarja 2017 predstavila javnosti kot »celovit, vzdržen in trajnostno naravnani model učbeniške politike«, v nasprotju s povedanim kaže na nedomišljeno odločitev šolskega ministrstva, ki je bila poleg tega izvedena brez posvetovanja s strokovno javnostjo. Sklepamo, da tudi brez vašega soglasja. Predstavniki strokovne javnosti pozivamo Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, katerega naloga je tudi skrb za razvoj učbeniške politike, k premisleku, odprtju širše strokovne razprave ter iskanju ustrežnejših rešitev, ki jih MIZŠ očitno ne najde brez vašega sodelovanja.

Nove poteze šolskega ministrstva po našem mnenju dolgoročno ukinjajo ustaljeni način obnavljanja učbeniških skladov in s tem povzročajo razpad sistema. S spremembami Pravilnika o upravljanju učbeniških skladov se ukinja model redne obnove učbeniških skladov, odločitev o prenovi učbeniškega sklada pa prehaja povsem v roke šole.

Z novim modelom, ki ne predvideva več centralno in sistemsko organizirane obnove učbeniških skladov, bodo lahko svojim učencem redno menjavo starih učbenikov omogočile le nekatere šole, ki imajo lastna (dodatna) sredstva za obnovo učbeniškega sklada. Druge šole, ki so odvisne zgolj od proračunskega denarja, bodo lahko s predvidenimi sredstvi (preprost izračun pokaže, da gre za okoli 17 EUR na učenca na leto) zamenjale samo obrabljene in razpadajoče učbenike. Pri novem načinu delovanja učbeniških skladov bo sredstev za gospodarno vzdrževanje učbeniških skladov odločno premalo. Če upoštevamo skupno vrednost vseh učbenikov v učbeniških skladih osnovnih šol, bo postopna zamenjava vseh učbenikov trajala 7 ali več let ...

Z napovedanimi spremembami učbeniške politike ministrstvo zapira pot za enake možnosti pridobivanja znanja za vse učence ter odpira pot v neenakost in večje socialne razlike med otroki na različnih območjih Slovenije.

Po novem naj bi bila šolam vsako leto dodeljena sredstva za nakup učbenikov glede na število učencev, in s temi sredstvi naj bi šole razpolagale svobodno. Na prvi pogled se zdi predlog dober in daje vtis, da ministrstvo visoko ceni avtonomijo šol. Če pa novo rešitev vzporedimo z napovedanimi sredstvi, nas lahko upravičeno skrbi, da se bodo učbeniki v učbeniških skladih postopno čezmerno starali in da se bodo socialne razlike med slovenskimi učenci le še poglobljale.

Situacija bo z leti postala nevzdržna in podobna stanju, ki smo ga v Sloveniji že preživeli in si ga ne želimo več – da bodo v učbeniškem skladu vedno stari in tudi novi izvodi istega naslova oz. učbenika.

Skrbniki učbeniških skladov bodo namreč vsako leto zagotovili le nekaj novih izvodov, ki bodo potrebni zaradi rastočega števila učencev ali obrabe učbenikov. Tako menjava naslova učbenika – torej odločitev za novo izdajo učbenika ali za drugi, novejši in boljši učbenik – sploh ne bo mogoča. To je torej resnica o avtonomiji šol oz. strokovnih aktivov v očeh šolskega ministrstva. Kot omenjeno: taka situacija je na šolah že obstajala (ko je bilo mogoče zamenjati le 10 % učbenikov na leto) – in bila je nevzdržna.

V državah, po katerih se zgledujemo, se učenci učijo iz sodobnih tiskanih učbenikov, elektronskih gradiv ali drugih učnih gradiv, ki jih učitelji ocenjujejo kot najprimernejša za svoje učence, v Sloveniji pa moramo resorno ministrstvo neprestano javno opozarjati na osnovne stvari, ki so pomembne za kakovost izobraževanja. S tem ne mislimo samo na nujno ureditev sistema, v katerem bodo imeli učenci kakovostne učbenike in bo zagotovljen stalen razvoj učnih gradiv, marveč tudi na uvedbo sistema, v katerem bo obstajal posluš za glas strokovne javnosti.

Zaradi vsega naštetega smo predstavniki strokovne javnosti pripravili ta javni poziv. Z njim želimo spodbuditi strokovno razpravo o novem modelu učbeniške politike, ki bo postavil kakovost šolstva na prvo mesto (pred proračunske izzive) in bo zares celosten, dolgoročen in vzdržen.

Menimo, da mora Strokovni svet RS za splošno izobraževanje v sedanji situaciji uveljaviti svojo pravico in dolžnost, da sooblikuje ustrezne rešitve. Zato ga pozivamo, da odpre in vodi strokovno razpravo ter poda predloge za ureditev sistema v skladu s primerljivimi kakovostnimi sistemi v Evropi.

Lep pozdrav!

V imenu številnih učiteljic in učiteljev ter širše strokovne javnosti

Elissa Tawitian, 
predsednica Društva učiteljev zgodovine Slovenije

Rožle Bratec Mrvar, 
predsednik Društva učiteljev geografije Slovenije

Lea Červan, 
v imenu aktiva matematikov - fizikov v celjski regiji

Ljubljana, 31. marec 2017

P. S.: K podpisu tega poziva smo na spletni strani www.pravapeticija.com/ucbeniki povabili učitelje, strokovnjake za didaktiko, raziskovalce, avtorje učnih gradiv, recenzente in druge, ki jih skrbi stanje slovenskega šolstva.